

Abraham Hans
DE VLAAMSE BOSKEREL

VI. MET DE STEUN VAN DOKTER VERMEIRE

Eduard volgde de zoom van het woud en dikwijls stond hij stil om zijn opgewondenheid te bedwingen. De strijd tegen zijn bloedeigen vader, en zijn strakke adellijke vooroordelen, trad nu in een beslissende fase. Eduard had eerst nog toegegeven, maar nu moest hij wel de nodige sterkte opbrengen om zijn vader geheel te trotseren.

Eensklaps scheen het de jongeling toe of iemand hem volgde. Hij keerde zich snel om en bemerkte een gedaante, die nu achter een struik verdween. De jonker snelde er heen, greep de vluchteling vast en herkende in hem Thildes belager.

Woede beheerste hem en nijdig riep de edelmanszoon:

— Nu heb ik u vast! Waarom volgt gij mij?

— Mijnheer Eduard, zijt gij het wel? vroeg de boswachter schijnbaar zeer verwonderd. Ik meende...

— Gij meende niets, leugenaar! viel Eduard heftig in. Ik moet met u spreken. Ik wil de waarheid kennen. Antwoord mij oprecht. Gij hebt Thilde lastig gevallen, waarom?

— Thilde Verdonk, jonker? Ik heb wel eens met haar gesproken, en waarom zou ik niet...

— Zoals met Zoete! Maar gij handelde tegenover Thilde niet uit eigen beweging. Hoor eens, ik wil de waarheid weten, en ik zal u duchtig afranselen als gij liegt! riep de edelmanszoon woedend.

— De hulpboswachter was een lafaard en hij vreesde de zoon van zijn meester.

— Jonker, zei hij snel, sla mij niet als 't u belijft. Uw vader de baron, zou me de man van Thilde willen zien worden, en moet ik hem niet gehoorzamen?

— Heeft mijn vader daarover gesproken?

— Ja, hij had deernis met het meisje. Verdonk is zeer ziek en kan wel sterven en dan is Thilde alleen.

— Gij liet Thilde een gouden keten zien. Gij kocht die niet! De waarheid, hoor!

— Neen, jonker. Uw vader gaf ze mij voor Thilde.

— Maar Thilde wilde van u niet weten. Hebt ge dat aan mijn vader verteld?

— Ja, jonker.

— En wat antwoordde hij?

— Dat ik haar dwingen moest, jonker.

— Haar schandelijk aanranden, gelijk een eerloze booswicht doet, nietwaar?

— Jonker, uw vader was er zeer op gesteld, dat ik Thilde huwde, verontschuldigde zich de boswachter. Ik moet gehoorzamen.

— Waag het nog, haar één woord toe te spreken. Waag het zo ge durft, zei Eduard dreigend, terwijl hij Theophiel flink door elkaar schudde en hem nog met een trap onder zijn broek bedacht. Thilde is van mij!

Dan vervolgde de edelmanszoon zijn weg. Hij zag de lichten van het slot. Zij schenen hem vijandig tegen te grijzen in plaats van hem te verwelkomen, en toch waren het de lichten van zijn ouderlijke woning. Maar ze konden hem niet meer afschrikken, ze wekten geen vrees meer op Eduard zou niet wankelen. Hij had te veel gehoord, en doorzag nu te goed de snode plannen van zijn vader.

Vastberaden stapte de jonker voort en met kloeke hand bewoog hij de zware bel. Een knecht opende de deur en de jongeling herkenkend, riep hij verrast:

— Mijnheer Eduard!

— Dag Louis, zeg aan mijn ouders, dat ik thuis ben, ik ga eerst naar mijn kamer.

Doch een zijdeur werd geopend, en Eduard zag het gelaat van zijn vader.

— Kom maar rechtstreeks hier! riep de baron, en zijn stem klonk dreigend.

Eduard trad in de zaal, waar ook zijn moeder zich bevond en hij wilde zijn ouders groeten, doch zijn vader voorkwam hem met de woorden:

— Zeg ons eerst of uw komst vrede betekent! Neen, nietwaar? Ik zou menen, dat uw eerste bezoek ons moest gelden en niet de stroper.

— Dus ik word bespied, merkte de zoon bitter op.

— Gij hebt waarachtig wel bewaking nodig! Waarom komt gij hier terug, mijnheer?

— Ik verlangde mijn geliefde te zien...

— Om de stropersdochter! Er is dus niets veranderd? Hebt ge niets geleerd en blijft ge ons tergen? Ge zijt nog brutaler geworden! Eduard ik gebied u, morgen vroeg naar oom Louis terug te keren! zei de baron ruw. Ik gebied het u, hoort ge het?

— Ik kan niet, papa, er is hier te veel gebeurd.

— Ha! Er is te veel gebeurd. Gij wilt dus onze naam onteren, maar ik zal het niet toelaten.

- Niet ik, papa, onteer onze naam.
- Wat zegt ge! stoof de baron op. Beschuldigt ge mij?
- Papa, mijn Thilde.
- Uw Thilde! Hoort ge dat, mevrouw, zijn Thilde? Zijt ge misschien al gehuwd, zo op zijn stropersmanier? riep de baron schamper.
- Papa, beledig mijn geliefde niet.
- Uw geliefde die met elke man 's avonds door het bos zwalkt. Vraag Theophiel, hoe dikwijls hij haar gekust heeft. Draagt ze zijn gouden keten niet?
- Eduard trilde; hij was zeer bleek.
- Laster! schreeuwde hij.
- Wilt ge uw manieren wel eens houden, vlegel? onderbrak de baron. Ge zijt hier niet bij de bosuil.
- Papa, ge lastert Thilde, en ge weet het. Thilde is een trouw meisje en gij zondt iemand uit om haar te verleiden. Thilde mocht niet rein voor mij verschijnen. Ik weet alles! Maar Thilde heeft haar ellendige belager in het gezicht geslagen en ik heb hem mores geleerd.
- Zwijg, ik zeg, zwijg! tierde de edelman, die nu al zijn kalmte verloren had. Steeds ben ik meester geweest, en nu komt mijn eigen zoon gemeenheden zeggen.
- De barones riep:
- Is dat ons kind! Eduard jongen, kom toch tot inkeer!
- De jongeman had tranen in de ogen, maar hartstochtelijk hernam hij:
- Ik wilde niet oneerbiedig zijn, maar ik moet mijn Thilde verdedigen. Papa, ik gehoorzaamde, ik ging heen. Toen ik weg was, vertelde men haar dat ik verloofd was met een adellijke jonkvrouw. En kon Thilde niet meer veilig door het bos gaan.
- Welnu, ja, dat kwam alles door mij! riep de edelman. Ik heb het u gezegd, dat ik elk middel gebruiken zou om u van die slons af te trekken.
- Papa, ik wil in alles onderdanig zijn, maar een twintigjarige zoon heeft het recht om zijn hart te volgen als het meisje eerbaar is. De goede zeden kennen noch hoge, noch lage stand. Liefde is een kwestie van gevoelens.
- Ik heb uw lessen in moraalfilosofie niet nodig, mijnheer! onderbrak de edelman. Ik beveel en wil gehoorzaamd worden! Morgen vroeg vertrekt ge weer. Bedenk u goed...
- Ik heb me bedacht...
- Mijn huis uit, dan! Maar toch laat ik u niet los. Ge zult Thilde niet huwen.

— Ik zal vertrekken, papa. Ge zijt hard voor mij. Maar ik zal gaan, omdat ik moet.

— Ga naar die vuile hut en vier uw wederkomst met jenever. Hok met uw lief, breng uw naam in schande! tierde de baron.

De jonker ging heen zonder nog een woord te zeggen.

— Gij laat hem dus gaan? vroeg de edelvrouw.

— Ja. Hij zal zijn intrek bij die stroper nemen. Een week mag hij er blijven! Dan voer ik hem desnoods met geweld naar mijn broer Louis te Gent terug. Ik zal zorgen dat hij van dichtbij bewaakt wordt, gaat het niet aldus, dan moet hij naar een gesticht voor zenuwlijders.

— Maar waarom hem dan nu laten gaan?

— Als hij een week bij de zieke Verdonk heeft doorgebracht, dan is Thildes naam in het dorp bezwadderd.

— Maar de zijne ook.

— Fi, wie zal erover spreken! De adel noemt dat een jeugdsonde en de boeren durven er niets van zeggen. Heeft Eduard enige maanden in een gesticht doorgebracht, dan zal hij wel anders denken en mijn zin doen.

Zo is nu mijn plan en het is uitmuntend!

Maar Eduard keerde niet naar Verdonks hut terug. Hij was te wijs en te oprecht verliefd om zo maar Thildes naam in opspraak te brengen. De jongeman begaf zich naar dokter Vermeire.

De oude geneesheer zag bij deze ontmoeting verrast op.

— Mijnheer Eduard, gij hier! Toch niet ziek? vroeg hij de bezoeker in zijn warme, gezellige kamer latend.

— Dokter, ik moet u spreken, antwoordde de jonker droevig.

— Is er iets gebeurd? Kan ik u helpen? Ge schijnt zenuwachtig. Kom zet u bij het vuur. Wilt ge een glas warme wijn gebruiken?

En de begrijpende dokter riep zijn meid en beval haar wat wijn te warmen.

— Dokter, ik kom u vragen of ik hier enige tijd mag blijven, zei Eduard. Papa heeft mij de deur gewezen, en hij verhaalde wat er voorgevallen was.

— Ik wist dat gij Thilde bemint, zei hij dan. Laten we eens kalm en oprecht spreken! Hebt ge ernstig over de keuze nagedacht? Gij breekt met uw ouders, uw familie, met uw stand, bedenk dat eens wel! Als ge nu enige tijd gehuwd zijt, en ge voelt gemis aan veel, aan uw familie, aan fortuin? Als ge ondervindt dat uw vrouw beneden u staat inzake opvoeding, ontwikkeling, zult ge uw teleurstelling dan voor Thilde kunnen verbergen?

— Anders handelen ware grofheid, dokter.

— Vriend dan wacht u strijd elke dag en dan moogt ge nooit hard zijn voor Thilde, want gij naamt haar vrijwillig. Thilde heeft even veel recht op eerbied als een adellijke dame, natuurlijk. Maar huwelijken buiten de stand brengen nog bijkomende moeilijkheden mee, buiten de moeilijkheden eigen aan elke echtverbintenis.

— En huwelijken om naam en fortuin gesloten, dokter?

— Ze zijn onzedelijk, mijn vriend, en verwekken maar al te veel rampen. Doch in uw stand kunt ge ook wel uit liefde huwen, Eduard. Ernstig nadenken is hier nodig. U duidelijk voorstellen wat ge wilt doen. Juist omdat Thilde in stand beneden u staat, neemt ge op u een zware verantwoordelijkheid. Indien ge haar huwt neemt ge haar als vrouw, die recht heeft op uw steun, uw eerbied, ook later als de moeilijkheden van het leven komen.

De huishoudster trad binnen met de wijn.

— Klara, mijnheer Eduard komt met mij Kerstmis vieren, maak op de achterkamer het bed gereed, zei de geneesheer.

De reeds bejaarde oude vrouw keek vreemd op, maar ze was te wel gemanierd en ook kende ze de dokter te goed, om meer dan verwondering te laten blijken. Zij ging naar boven en de oude geneesheer en de jongeman konden hun gesprek voortzetten.

— Dokter, hernam Eduard, ik ben anders dan ge vermoedt, mijn gedachten zijn niet die van mijn opvoeders. Ik heb veel gelezen en nagedacht en heb nu een andere kijk op ons Vlaamse volk dan de meeste edellieden.

Vermeire keek de jonge vriend verrast aan en zei:

— Laat dan eens horen! Zeg uw Credo eens op. Niet zo treurig, hoor. De wijn doet u toch goed!

— Dokter, ik heb deernis met de Vlamingen. Ons volk staat laag, lager dan in andere landen. Het is vrij, maar in naam. De Belgische meesters zijn hard. Adel en hoge burgerij leven gescheiden van de gewone mensen. Zij spreken Frans, een vreemde taal, en het Nederlands, de taal van het volk, beschouwen zij als een gemene gewestspraak. Zo daalt er geen beschaving van de hogere standen naar de lagere klassen. Ziet rondom u, de werkers op het platteland en ook in de steden wroeten jaar in, jaar uit en toch kennen weinigen welstand. De Vlamingen arbeiden harder dan enig ander volk in Europa en altijd leven ze vol angst voor de toekomst. Ze wonen in bekrompen hoeven en ongezonde krotten. Ze kennen geen grotere vreugde dan drinken. Vele Vlaamse mensen kunnen noch lezen, noch schrijven. Houd ze arm, houd ze dom, luidt het opzet van de meeste gezagsdragers van kerk en staat. En wie deze mistoestanden durft

aanklagen wordt uitgescholden voor geus of oproerkraaiër. Eduard was onder het spreken opgewonden geworden. Snel rolden de woorden over zijn lippen en zijn toon klonk overtuigend en oprecht. Vermeire luisterde met belangstelling, tevens met verwondering en over zijn gelaat lag een glans van vreugde. Ontroerd zei de oude dokter:

— Jongen, dat alles is waarheid, en ik ben blij dat gij het ziet en begrijpt. Misschien zullen nog meer vooraanstaanden zich willen inzetten voor ons arm Vlaanderen. Voor de verheffing van ons volk streed ik mijn gehele leven. Ik kende Willems, Conscience, Ledeganck en andere koene Vlaamse strijders. Ik schreef in tijdschriften en bladen, maar vooral heb ik getracht in mijn eigen midden goed te doen!

— En mijn vader heeft u om uw liberale Vlaamse opvattingen bestreden. Hij haalde die jonge behoudsgezinde dokter in het dorp! viel Eduard in.

— Uw vader ziet niet, wat gij ziet, vriend. Ja, hij heeft die jonge dokter hier gebracht om mij te verdrijven. Enkel 's nachts halen mij de boeren, en ik ga soms overdag in het geheim bij hen, die het verst af wonen. Want allen houden nog wel van hun oude geneesheer en hij van hen. Dat zijn de toestanden in ons land en zo bestaan er op alle gebied.

De dokter verzonk een wijl in mijmeringen. Eduards liefde was geen oppervlakkige verliefdheid, geen opvlammende hartstocht, die spoedig weer dooft. Die liefde wortelde dieper. Eduard zag in Thilde een van die geminachte Vlaamse wezens. Zijn liefde voor haar was meer dan begeerte voor een jong meisje, ze was een uiting van de liefde voor zijn volk.

Nu kon Vermeire zeggen:

— Eduard, mijn vriend, gij moogt Thilde beminnen en huwen. Het is misschien goed dat gij nu tegenspoed ondervindt, want zo wordt gij ook gehard voor wat komen zal. Ha, ge wilt strijden voor uw volk. Ge zult aan de zijde staan van een nog kleine maar toch kloeke schaar, die worstelt voor de herwording van Vlaanderen! Blijf mijn gast tot voor u een andere weg open is. Ik heb vertrouwen in u. Ja, er zijn in ons land nog mannen die vrij gebleven zijn, vervolgde Vermeire kalmer, en Toon Verdonk is er een van. Maar de meesten zijn als hij ook hard en onbeschaafd, door gebrek aan opvoeding en onderwijs. Edel is hun hart, eerlijk zijn ze. Doch geslacht na geslacht bleven ze verwaarloosd. Die vrijheidsliefde, die onafhankelijkheid heeft mij in Verdonk steeds aangetrokken. Ik ben zijn vriend en dikwijls

bewonderde ik hem, maar dikwijls ook kromp mijn hart van deernis ineen, want ruw zijn zulke mannen, en hoe anders konden ze zijn! Nog een poos bleef het tweetal in gesprek, en nadien lag Eduard nog lang wakker in de ruime kamer van het doktershuis. Nu stond hij plots voor de toekomst, die hem dwong te handelen, want een eigen thuis had hij niet meer.

bewerking © 1982-2018, Jan MARCHAU

ABRAHAM HANS

DE VLAAMSE BOSKEREL

volksroman bewerkt door Jan Marchau

bewerking © 1982-2018, Jan MARCHAU

HELIOS N.V.
ANTWERPEN / AMSTERDAM